

Regeringsuppdrag - Kontrollstrategi för det svenska räkfisket

Regeringsuppdrag L2014/715/JFS

Regeringsuppdrag - Kontrollstrategi för det svenska räddsket

Regeringsuppdrag 2014:114

Havs- och vattenmyndigheten
Kustbevakningen
Datum: 2014-05-30

Ansvarig utgivare: Björn Risinger, Judith Melin
Diarienummer HaV: 1075-2014
Diarienummer KBV: 2014-511

Omslagsfoto: Maja Kristin Nylander
/Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten
Box 11 930, 404 39 Göteborg
www.havochvatten.se

Kustbevakningen
Box 536, 371 23 Karlskrona
www.kustbevakningen.se

Regeringsuppdrag att ta fram en kontrollstrategi för det svenska räkfisket

Regeringsuppdrag L 2014/715/JFS

Generaldirektör Björn Risinger

Generaldirektör Judith Melin

Havs- och vattenmyndighetens och Kustbevakningens rapport 2014-05-30

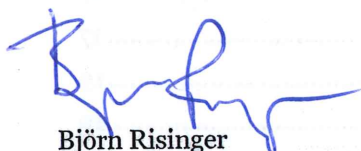
Förord

Regeringen har gett Havs- och vattenmyndigheten och Kustbevakningen i uppdrag¹ att gemensamt ta fram ett förslag till en särskild kontrollstrategi för det svenska räkfisket. Uppdraget innebär även att i dialog med fiskenäringen undersöka vilka möjligheter det finns att genom ett aktivt deltagande från näringen sida medverka till att säkerställa att gällande regelverk efterlevs och att samtliga fångster dokumenteras.

I föreliggande rapport presenterar Havs- och vattenmyndigheten och Kustbevakningen resultatet av arbetet med uppdraget. Här i ingår ett förslag till kontrollstrategi för svenskt räkfiske vilket Havs- och vattenmyndigheten och Kustbevakningen avser att gå vidare med och fatta beslut om.

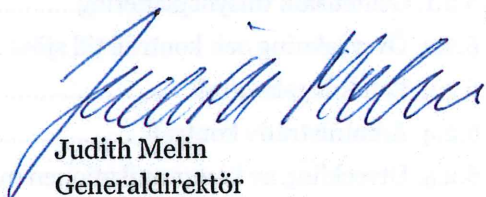
Arbetsgruppen har bestått av Gunnar Johnsson, Malin Hultgren, Per-Olof Andersson, Andrea Andersson, Jarl Engqvist och Lars-Erik Palmén från Havs- och vattenmyndighetens- och vattenmyndigheten samt Ingvar Lindholm, Andreas Jönsson, Ola Vesterlund, Anders Gelderman, Thomas Johansson och Maria Janeke från Kustbevakningen.

Göteborg, 30 maj 2014

Björn Risinger
Generaldirektör

Karlskrona, 30 maj 2014

Judith Melin
Generaldirektör

¹ L2014/715/JFS

1.	INLEDNING.....	7
2.	UPPDRAGET	8
3.	BAKGRUND.....	9
3.1	Utkast i svenskt räkfiske.....	9
3.1.1	Orsaker till utkast	9
3.1.2	Vetenskaplig övervakning av utkast	10
3.1.3	Utkast av räka.....	11
3.1.4	Utkast av andra arter i räkfiske	12
3.2	Räkfiske under 2013	13
3.3	Omvärldsanalys av kontroll till sjöss	14
4.	DIALOG MED NÄRINGEN	15
5.	METODER FÖR KONTROLL AV UTKAST	16
6.	KONTROLLSTRATEGI FÖR DET SVENSKA RÄKFISKET	16
6.1	Inledning	16
6.2	Kontrollstrategi - Konkreta åtgärder	17
6.2.1	Gemensam tillsynsplanering.....	17
6.2.2	Övervakning och kontroll till sjöss	17
6.2.3	Landningskontroll	19
6.2.4	Administrativ kontroll	19
6.2.5	Utveckling av kommunikationen mellan myndigheterna.....	19
6.3	Åtgärder som på sikt bidrar till bättre kontroll av räkfisket	20
6.3.1	Informationsinsatser.....	20
6.3.2	Fortsatt dialog med fiskenäringen.....	20
7.	SLUTSATSER	21
	BILAGA 1	22
	BILAGA 2	25
	BILAGA 3	26
	BILAGA 4	28
	BILAGA 5	35

1. Inledning

På senare tid har fokus på olika sätt riktats mot det svenska räkfisket under påståenden att detta fiske kastar ut så kallad råräka i syfte att maximera vinst. Att utkast sker i aktuellt fiske har även bekräftats av bland annat av Statens lantbruksuniversitet (SLU) samt har uppmärksammats av Havs- och vattenmyndigheten och Kustbevakningen som i fiskerikontrollen under senare år gett detta fiske extra uppmärksamhet, bland annat i den gemensamma Tillsynsplan Fiskerikontroll.

Det kan även konstateras att media visat ett ökat intresse för utkast i svenskt räkfiske under 2013 och 2014. Detta intresse har bland annat accentuerats efter Världsnaturfondens (WWF) rödmärkning av nordhavsräkan.

Regeringen har gett Havs- och vattenmyndigheten och Kustbevakningen i uppdrag² att gemensamt ta fram en kontrollstrategi för det svenska räkfisket och pekar däri bland annat på att det internationella havsforskningsrådet (ICES) konstaterat att det förekommer ett utkast av mindre räka särskilt i det svenska fisket och att ett utkast för att öka det ekonomiska värdet på fångst inte är tillåtet enligt gällande regler. I uppdraget ingår även att undersöka möjligheterna till ett aktivt deltagande från fiskenäringen genom att inom uppdraget skapa en dialog om hur näringen kan medverka till att säkerställa att gällande regelverk efterlevs och att samtliga fångster dokumenteras och verifieras. Enligt regeringen är detta en förutsättning för ett fungerande system under kommande landningsskyldighet.

Beträffande uttrycket "säkerställa att gällande regelverk efterlevs och att samtliga fångster dokumenteras och verifieras" får konstateras att detta även uttryckts i den rapport om kontroll av förbud mot utkast av fisk i Skagerrak som Havs- och vattenmyndigheten lämnat i ett tidigare regeringsuppdrag³. Myndigheten fick då i uppdrag att i samråd med relevanta myndigheter och i nära dialog med Sveriges Fiskares Riksförbund (SFR) och andra berörda intressenter närmare utreda förutsättningarna för kontroll av ett förbud mot utkast av fisk i Skagerrak. De då rapporterade lösningarna för dokumentation och kontroll är också de samma som kommer att krävas för att följa upp landningskyldigheten enligt den nya gemensamma fiskeripolitiken⁴ och som även får bäring på frågan om kontrollen av räkfisket.

Det får även noteras att det nu aktuella uppdraget⁵ om en kontrollstrategi för räkfisket är vad gäller specifikationen "*samtliga fångster dokumenteras och verifieras*" likvärdigt med vad som i det tidigare regeringsuppdraget beskrivits som "fullt dokumenterat fiske" (FDF). I redovisningen av detta uppdrag beskrevs detta begrepp som ett fiske där all fångst (inklusive utkast) dokumenteras i fiskeloggbok etc. och rapporteras till myndigheten. Inom ramen för FDF är ett FDF-verktyg (kameraövervakningssystem etc.) en metod för att övervaka fiskarens skyldighet att dokumentera alla fångster.

Såsom även konstaterats i nämnda rapport om kontroll av förbud mot utkast av fisk i Skagerrak⁶ krävs, för att säkerställa att ett utkastförbud följs, att fiskeaktiviteten övervakas där utkast sker,

² L2014/715/JFS

³ L2013/1017/JFS

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 om den gemensamma fiskeripolitiken, artikel 15.

⁵ L2014/715/JFS

⁶ L2013/1017/JFS

det vill säga till havs. De kontrollalternativ som finns tillgängliga för detta syfte innefattar kontrollobservatörer, kameraövervakning, referensflotta utrustad med kamera eller observatörer, övervakning med patrullfartyg samt flygövervakning. Övriga kontrollalternativ såsom landningskontroll, administrativ kontroll av loggböcker, avräkningsnotor, VMS etc. kan utgöra komplement till kontrollen till havs men kan inte ensamma användas för att fastställa om utkast skett. I uppdraget om kontroll av utkastförbud bedömde Havs- och vattenmyndigheten att, bland tillgängliga kontrollmedel, system med kontrollobservatörer och kameraövervakning vara bäst lämpade för att uppfylla ett fullt dokumenterat fiske och för att säkerställa att ett utkastförbud följs.

Enligt den kommande landningsskyldigheten i den gemensamma fiskeripolitiken⁷ (GFP) ska alla fångster av arter som omfattas av fångstbegränsningar tas ombord och behållas ombord på fiskefartygen, registreras, landas och i tillämpliga fall räknas av från kvoterna.

2. Uppdraget

Regeringen uppdrar åt Havs- och vattenmyndigheten och Kustbevakningen att gemensamt ta fram förslag till en särskild kontrollstrategi för svenska räkfisket. Havs- och vattenmyndigheten ska därutöver i dialog med fiskenäringen undersöka vilka möjligheter det finns att genom ett aktivt deltagande från näringsens sida medverka till att samtliga fångster dokumenteras och verifieras. Kostnader som uppstår med anledning av en sådan strategis tillämpning ska redovisas. Uppdraget ska redovisas av Havs- och vattenmyndigheten i samråd med Kustbevakningen till Regeringskansliet (Landsbygdsdepartementet) senast den 30 maj 2014.

Det internationella havsforskningsrådet (ICES) har i sin rådgivning gjort bedömningen att räkbeståndet i områdena Skagerrak (IIIa) och söder om Norge (IVa) förvaltas i linje med de mål som finns om maximalt hållbar avkastning (MSY). ICES konstaterade dock att det förekommer ett utkast av mindre räka (råräka) särskilt i det svenska fisket. Mot bakgrund av förekomsten av utkast i fisket utnyttjades inte hela den svenska räkkvoten under 2013. Detta i syfte att undvika ett totalt uttag som överskrider den svenska kvoten för räkor i området. Utkast av mindre räka i syfte att öka det ekonomiska värdet på fångsten är inte, enligt gällande regler inom unionen (EG 850/98), tillåtet.

Att komma till rätta med nuvarande utkast inom det svenska räkfisket är angeläget varför regeringen gör bedömningen att en särskild kontrollstrategi bör tas fram. Särskilt fokus bör läggas på att utveckla kontrollmetodik för att beivra eventuella överträdelser. Havs- och vattenmyndigheten har det övergripande ansvaret för den svenska fiskerikontrollen och ansvarar därutöver för landningskontroll och kvotavräkning. Kustbevakningen är den myndighet som svarar för den sjögående fiskerikontrollen. Myndigheterna har ett väl utvecklat samarbete och har bland annat etablerat en gemensam tillsynsplan, där räkfisket är en prioriterad fråga. En strategi för att stärka kontrollen inom det svenska räkfisket och eliminera utkast av råräka bör därför tas fram gemensamt av myndigheterna.

⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 om den gemensamma fiskeripolitiken.

Under de senaste åren har Havs- och vattenmyndigheten fört en dialog med näringen för att stödja utvecklingen av nya och mer selektiva redskap inom räkfisket. För att åstadkomma ett väl fungerande system under ett utkastförbud är det även en förutsättning att fiskerinäringen på ett aktivt sätt bidrar till att samtliga fångster dokumenteras och verifieras. Regeringen gör därför bedömningen att det inom ramen för ovan nämnda uppdrag är särskilt angeläget att föra en dialog med näringen om hur näringen på ett aktivt sätt kan bidra för att säkerställa regelefterlevnaden inom området.

3. Bakgrund

För att komma till rätta med utkastproblematiken inom det svenska räkfisket är inte enbart en effektivare kontroll lösningen. Problematiken består av ett antal olika komponenter som var för sig behöver hanteras för att komma till rätta med hela frågan. På Havs- och vattenmyndigheten arbetar med flera regeringsuppdrag⁸, som "Svenska flottan och tillgängliga fiskemöjligheter", "Överlåtbara fiskerättigheter" och "Selektivt fiske" som har anknytning till detta uppdrag.

I fråga om det aktuella fisket får konstateras att Sveriges kvot av nordhavsräka i Skagerrak/Kattegatt för 2014 är 1 243 ton och att detta fördelas mellan 62 räkfiskande fartyg. Som en jämförelse kan noteras att Danmarks kvot för samma år är 2 308 ton där fiskeflottan innehåller 19 fartyg, varav endast 11 fartyg har en reell årlig fångstkot medan övriga 8 fartyg har en mindre mängd understigande 1 ton på årsbasis. Det har från flera håll framförts att den svenska flottkapaciteten i räkfisket ter sig alltför omfattande till den befintliga fiskeresursen.

3.1 Utkast i svenskt räkfiske

3.1.1 Orsaker till utkast

Fiskets fångster består av målarter samt flera typer av bifångster. En del bifångster är oönskade såsom fångster av fisk under minsta tillåtna landningsstorlek eller fisk utan kommersiellt värde. Dessa typer av bifångst leder regelbundet till utkast. Andra bifångster är önskade då de har ett kommersiellt värde men kan leda till utkast om de inte är förenliga med gällande regler för fångsternas sammansättning. Fångster av kommersiellt intressanta arter kan också leda till utkast om kvoten för den specifika arten är uppfiskad. Fångst av kommersiellt intressanta arter kan vidare inducera utkast om fiskaren väljer att kasta kommersiellt mindre värdefulla exemplar ur fångsten för att ge plats åt mer värdefulla individer och därmed höja det ekonomiska värdet på fångsten, så kallad "high-grading". Nationell reglering av fisket med hjälp av ransoner kan också ge upphov till utkast, eventuellt efter high-grading, om t.ex. fångsten i fiskeresans sista trålhal innebär att den reglerade ransonen överskrids.

Enligt gällande regler är high-grading av räka inte tillåtet. Artikel 19a i de tekniska reglerna för Västerhavet⁹ lyder som följer: "1. I regionerna 1, 2, 3 och 4 är det förbjudet att under fiske kasta

⁸ Regleringsbrev för budgetåret 2014 avseende Havs- och vattenmyndigheten.

⁹ Rådets förordning (EG) nr 850/98 för bevarande av fiskeresurserna genom tekniska åtgärder för skydd av unga exemplar av marina organismer

arter över bord som omfattas av kvoter som kan landas lagligt. Några överträdelser mot ”high-grading förbudet” har emellertid inte kunnat påvisas vid svensk sjö- eller landningskontroll. Det är för övrigt osäkert i vilken mån Havs- och vattenmyndigheten överhuvudtaget kan lagföra överträdelser av förbudet mot high-grading.

Det finns även regler när det gäller bifångst som påverkar problematiken kring utkast. Vid fiske med trål i Skagerrak och Kattegatt med en maska inom intervallet 35-69 mm ska enligt gällande regelverk¹⁰ fångsten av nordhavsräka utgöra minst 20 % av den totala fångsten. Inom samma maskstorleksintervall finns en begränsning om 50 % av någon blandning av arterna torsk, kolja, kummel, rödspätta, rödtunga, bergtunga, tunga, piggvar, slätvar, skrubbskädda, makrill, glasvar, vitling, sandskädda, gråsej, havskräfta och hummer av den totala fångsten som behålls ombord. Andelen mellan målarten, nordhavsräka, och andra arter skall i procent beräknas genom den totala kvantiteten av alla arter som behålls ombord.

Mot bakgrund av de olika orsaker som finns till utkast kan således den fisk som kastas över bord översiktligt delas in i fyra kategorier;

1. Fisk/skaldjur av kommersiellt ointressanta arter
2. Fisk/skaldjur av kommersiellt intressanta arter men under minsta tillåtna landningsstorlek
3. Fisk/skaldjur av kommersiellt intressanta arter som kastas över bord av regel eller kvotskäl
4. Fisk/skaldjur av kommersiellt intressanta arter som kastas över bord av ekonomiska skäl – high-grading.

Fisk och skaldjur som kastas överbord överlever i de flesta fall inte. Utkast kan därför resultera i att beståndens produktionskapacitet inte utnyttjas fullt ut. Vidare kan utkasten innebära att bestånden beskattas hårdare än vad regleringarna avser med större osäkerhet i beståndsuppskattningar och biologisk rådgivning som följd.

3.1.2 Vetenskaplig övervakning av utkast

Enligt datainsamlingsförordningen^{11,12} är medlemsländer skyldiga att provta fiskerier för utkast om den uppskattade utkastmängden överstiger 10 % av fångsten. Avsikten med provtagningen är att skatta mängden utkast samt fastställa art och storleksfördelning.

I Skagerrak provtar Sverige fiskerier som använder demersala bottentrålar. Dessa innefattar bland annat trålfiske efter räka och trålfiske efter räka med rist. Provtagningen genomförs med observatörer ombord på fiskefartyg till sjöss. Målet är att årligen genomföra 25 provtagningar av räkfisken vilket motsvarar ca 0.5 % av fiskeansträngningen. I provtagningsprogrammet väljs fiskeresor ut slumpmässigt. Tyvärr är bortfallet i vissa fall stort då provtagning endast kan göras efter samtycke med de aktiva fiskarna.

¹⁰ Rådets förordning (EG) nr 850/98 för bevarande av fiskeresurserna genom tekniska åtgärder för skydd av unga exemplar av marina organismer bilaga IV.

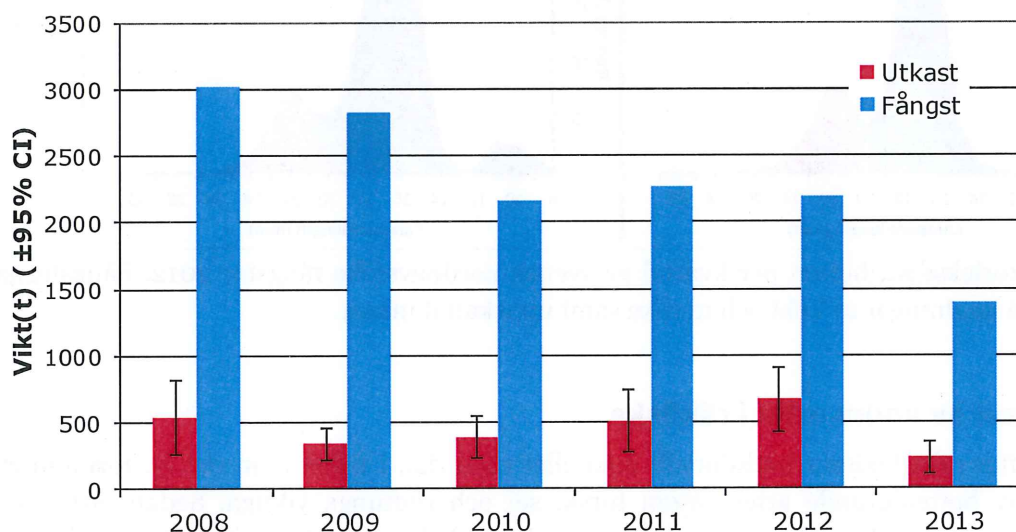
¹¹ Rådets förordning (EG) nr 199/2008 om upprättande av en gemenskapsram för insamling, förvaltning och utnyttjande av uppgifter inom fiskerisektorn och till stöd för vetenskapliga utlåtanden rörande den gemensamma fiskeripolitiken.

¹² Kommissionens beslut (EU) nr 93/2010 om antagande av ett flerårigt gemenskapsprogram för insamling, förvaltning och utnyttjande av uppgifter inom fiskerisektorn för perioden 2011–2013.

3.1.3. Utkast av räka

I Sverige landas räka i två olika fraktioner – de största individerna kokas ombord, så kallad ”kokräka” medan de mellanstora individerna landas råa, så kallad ”råräka”. Förutom dessa fraktioner finns räkor som är så små att de inte landas. Dessa kallas för ”gny” eller ”lus” och kastas rutinmässigt. Den stora prisskillnaden mellan kokräka och råräka i kombination med begränsningar av landningsvolymen för de enskilda båtarna i form av ransoner innebär att high-grading ibland förekommer på så sätt att råräka kastas till förmån för att öka landningen av kokräka. Det är svårt att veta hur ofta sådan high-grading sker eftersom det finns en risk att yrkesfiskarna inte beter sig på samma sätt när observatörer är ombord som när de inte är det (så kallad observatörseffekt). Det kan också vara så att de båtar som tar med observatörer beter sig på ett annat sätt än de som inte gör det. Troligt är därför att de skattningar som kommer från observatörsprogrammet är att betrakta som konservativa.

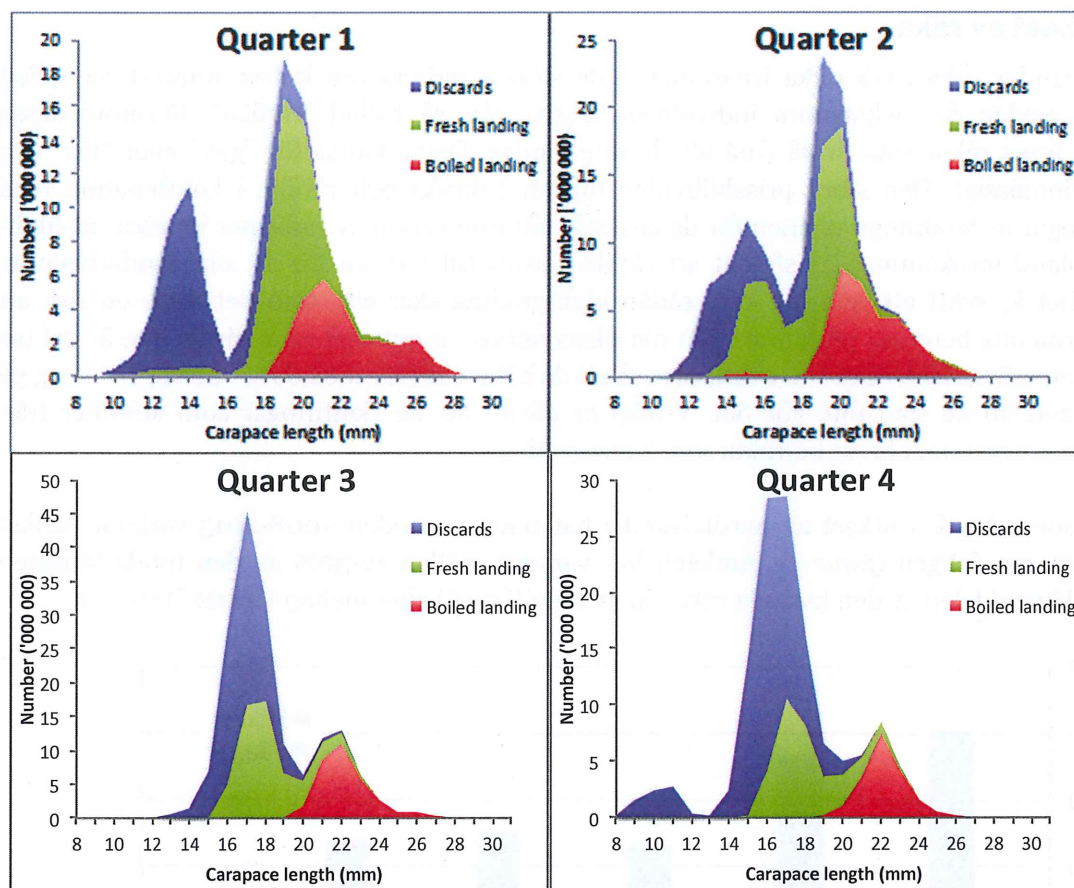
Den skattade mängden utkast av nordhavsräka har under perioden 2008-2013 varierat mellan 231 och 671 ton årligen (figur 1). Andelen har varierat mellan 12-30% av den totala fångsten (tabell 1). Huvuddelen av den kastade räkan är av liten (”gny”) eller mellan (”råräk”) storlek.

Figur 1. Uppskattad utkast och fångst (landning och utkast) i svenskt räkfiske 2008-2013.

Year	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Boiled landings</i>	1041	1374	1123	1042	777	789
<i>Fresh landings</i>	1438	1109	657	726	745	383
Landings	2479	2483	1780	1768	1521	1172
Discards	540	337	386	504	671	231
Catch	3019	2820	2166	2272	2192	1403
% Discards	17,9	12,0	17,8	22,2	30,6	16,5

Tabell 1. Landning och uppskattad mängd utkast i svenskt fiske 2008-2013.

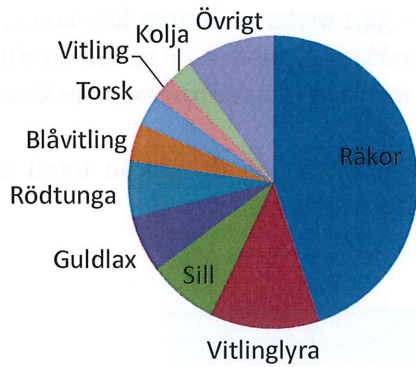

Figur 2. Storleksdistribution per kvartal av svensk nordhavsräka fångster 2012. Fångsterna är fördelade på landningar av kokt och rå räka samt uppskattat utkast.

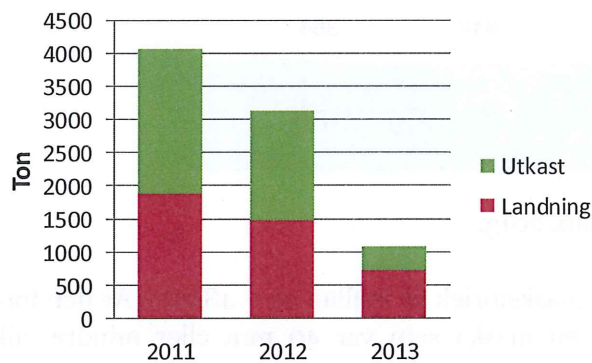
3.1.4. Utkast av andra arter i räkfiske

Trålfisket efter räka bedrevs traditionellt med eller utan rist. I fisket utan rist är, förutom räka, bifångster av bottenlevande arter såsom torsk, sej och rödtunga viktiga. Sedan 2013 är rist obligatoriskt men kan kompletteras med en tunnel som leder de viktiga bifångsterna tillbaka till trålpåsen. I det "konventionella" räkfisket (utan rist tom 2012, 2013 rist med tunnel) återfinns ett 60-tal arter i utkastet. Huvudsakliga arter är olika typer av räkor, vitlinglyra, blåvitling, guldlax, sill, rödtunga, torsk, vitling och kolja. Totalt återfinns ett 10-tal arter av räkor, det är förutom nordhavsräka arter som viträka, hästräka, kungsräka och liljeborgsräka. Huvudsakligen kastas individer för att de är under minimimåttet/säljbar storlek eller för att de har begränsat kommersiellt värde (industriarter som vitlinglyra och blåvitling). Arter som torsk kan periodvis också kastas på grund av begränsningar i vad som är tillåtet att landa. *Figur 3* visar artsammansättning av utkast i räkfisket utan rist/rist med tunnel under åren 2011-2013. Det finns indikationer på att andelen utkast i den totala fångsten minskat år 2013 (*figur 4*).

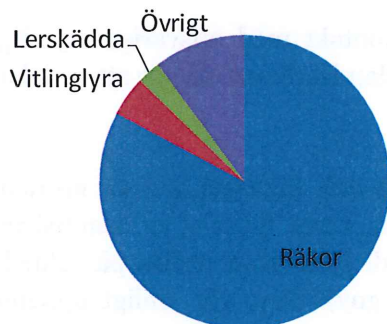
I det räkfiske som bedrivs med rist utan tunnel återfinns ett 40 tal arter. Den stora bulken av utkast utgörs dock av räkor (*figur 5*).

Figur 3. Artsammansättning av utkast från trålfiske efter räka 2011-2013. Fisket bedrevs fram till 2012 utan rist. 2013 bedrevs fisket med rist och tunnel.

Figur 4. Total mängd landning och utkast i räkfiske utan rist (2011-2012) och rist med tunnel 2013.

Figur 5. Artsammansättning av utkast från trålfiske efter räka med rist utan tunnel 2011-2013.

3.2 Räkfiske under 2013

Under 2013 hade totalt 62 fartyg tillstånd att fiska räka, dessa fartyg indelades i ransonsklasserna A – E och där A är den lägsta klassen och E den högsta. Fartygen har hamnat i respektive ransonsklass efter deras infiskning av räka under referensperioden 2005 – 2010. Fartyg vars fångst av räka under denna referensperiod som till minst 75 % fångats med artsorterad rist har tilldelats en ”ristbonus” (10 % * Ransonen = total ranson, ex. Ranson A, 1 300kg * 1,10 = 1 430 kg).

Det är stor spridning på de räkfiskande fartygens längd, 9 – 34,1 meter, och man kan konstatera att de mindre fartygen i stor utsträckning återfinns i ransonsklass A, medan de större återfinns i ransonsklass D och E. Det går dock inte att helt längdindela fartygen efter enbart ransonsklass.

Under 2013 fångade dessa 62 svenska fartygen 998 599 kg räka och de gjorde totalt 2 716 fiskeresor. Fördelat på respektive ransonsklass ser det ut enligt nedan.

	A	B	C	D	E
Antal fartyg	20	11	15	8	8
Fångst	87 980 kg	120 329 kg	311 163 kg	200 040 kg	279 087 kg
Andel av total fångst	9 %	12 %	16 %	20 %	28 %
Antal fiskeresor	580	438	1 102	242	354
Andel av antal fångstresor	21 %	16 %	41 %	9 %	13 %

Tabell 2. Fångst och fiskeresor efter ransonsklass 2013.

De räkfångande fartygen använder trål med en maskstorlek på mellan 35 – 48 mm. Av den totala fångsten räka fångades det 687 336 kg med en maska som var 40 mm eller mindre vilket motsvarar nästan 69 %.

3.3 Omvärldsanalys av kontroll till sjöss

Kustbevakningen har inom ramen för uppdraget tagit kontakt med ansvariga myndigheter i Danmark och Norge för att jämföra kontrollmetodiken mellan länderna och för att ta del av deras erfarenheter beträffande av kontroll av räkfiske.

Danmark genomför ingen rutinmässig kontroll av utkast och high-grading av nordhavsräka. Jämfört med Sverige har Danmark få fartyg som fiskar räka, varav flertalet av dem fiskar nästan uteslutande på svenskt vatten. Vid de få inspektioner till sjöss som utförs på räkfiskefartyg identifieras tre fraktioner av nordhavsräka (kok, rå och gny). Gnyt går, enligt uppgifter från danska myndigheter, troligtvis till utkast då det inte finns någon marknad för detta.

Norge har ett generellt förbud mot utkast i sina vatten. De tittar inte på fördelningen av kok- och råräka utan ser på räka som helhet. Vid räkfiskekontroller så tar de en hink räka och kontrollmäter varje räka då det finns ett minimimått som tillämpas. Om fångsten visar på en viss procentsats under minimimåttet ska fiskefartyget förflytta sig till ett annat område. Detta är alltså en typ av förvaltningsåtgärd som finns inskriven i de norska fiskeriföreskrifterna. Om inspektörerna ser att nordhavsräka går överbord direkt vid sorteringen så rapporteras detta, d.v.s. alla utkast rapporteras. I Norge finns ingen avsättning för den minsta fraktionen nordhavsräka utan den kasseras. De har indikationer på att den minsta fraktionen kastas överbord när det inte finns risk för upptäckt.

4. Dialog med näringen

I uppdraget ingår att ha en dialog med fiskerinäringen för att undersöka vilka möjligheter som finns att genom ett aktivt deltagande från näringens sida medverka till att säkerställa att gällande regelverk efterlevs och att samtliga fångster dokumenteras och verifieras. Dialogmöte har därför hållits med de två organisationer som representerar de räkfiskande fartygen, Sveriges Fiskares Riksförbund (SFR) och Sveriges Kustfiskarförening Väst (SKV), vid ett tillfälle (2 maj 2014). De båda organisationerna har vid mötet givits tillfälle att framföra sina synpunkter på uppdraget jämte uppslag och idéer till kontrollmetoder och strategi. Båda organisationer har herefter även inkommit med skriftliga synpunkter (se *bilaga 1 och 3*). De bärande synpunkterna i de skriftliga yttranden kan sammanfattas enligt följande.

SFR anför i huvudsak följande beträffande frågan om kontrollstrategi. Nuvarande krav på rapportering av fångst jämte landningsdeklarationer och satellitövervakning är tillräckligt för att möta kraven på dokumentation. Det finns emellertid två ytterligare kontrollverktyg som kan bidra till uppdragets genomförande, nämligen ombordobservatörer och ytterligare aktivitet i den sjögående kontroll som utförs av Kustbevakningen. Därutöver pekar SFR på inrättande av en referensflotta från ett representativt urval av räkfiskefartyg som åläggs skärpt rapportering och myndighetskontakt som ett ytterligare kontrollverktyg. SFR är beträffande referensflotta beredd att formulera en ordning i form av avtal med myndigheterna och påpekar att en sådan anordning förslagsvis kan finansieras genom att aktuella fartyg kompenseras med extra tilldelning fiskemöjligheter ur den nationella kvoten. Såsom positivt inverkan på fiskerikontrollen pekar SFR även på sitt tidigare framförda förslag om möjlighet till gemensamt nyttjande av månatliga fångstbegränsningar mellan två fartyg samt påskyndande av de försök som pågår i fråga om utvecklande av mer selektiva fångstredskap. SFR pekar vidare på att antalet räkfiskande fartyg är för många i förhållande till tillgängliga kvoter och att det därmed föreligger allvarliga lönsamhetsproblem.

Även SKV pekar på Kustbevakningens sjökontroller och menar att dessa, som en bra komplettering för att hitta oseriösa fiskemönster, bör göras vid pågående fiske. Tillsammans med dokumentation i loggbok och VMS bör tillräckliga kontrolluppgifter fås. Vidare bör dessa uppgifter användas på ett mer effektivt sätt, utöver kvotavräkning, i riskanalyser för att bättre rikta kontrollinsatser. SKV framför referensflotta som ett kontrollmedel i en kontrollstrategi och att observatörer bör medfölja på en del av referensflottans fiskeresor. De pekar dock särskilt på att det finns frågor att lösa i en sådan modell för att skapa ett trovärdigt system. Ett särskilt problem är variationen av selekterande redskap i räkfisket och en redskapsdefinition måste tas fram för att riktigt spegla selektionen. SKV anför även att fartyg som ingår i en referensflotta bör kompenseras för merkostnader och merarbete genom extra tilldelning av månadsranson.

De båda organisationerna har efter dialogmöte och sina skriftliga yttranden även fått möjlighet att lämna kommentarer på utkast på denna rapport. SFR har herefter särskilt ifrågasatt, såsom de får förstås, den vetenskapliga grunden för ICES slutsatser om de totala utkasterna i det svenska räkfisket eftersom denna består av endast ca 10 observatörskontroller, av ca 2600 fiskeresor. I yttrandet framhåller SFR även att betydelsen av räkfloTTans struktur jämfört med fiskeresursen och att det är detta som är den centrala frågan. För övriga delar i yttrandet, se *bilaga 2*.

5. Metoder för kontroll av utkast

Som nämnts ovan har Havs- och vattenmyndigheten tidigare lämnat rapporten Regeringsuppdrag om kontroll av förbud mot utkast av fisk i Skagerrak. Slutsatser av rapporten gav vid handen att ett säkerställande av att utkast inte sker är att fiskeaktiviteten övervakas där utkast sker, d.v.s. till havs. De kontrollalternativ som finns tillgängliga för detta syfte innefattar kontrollobservatörer, kameraövervakning, referensflotta, övervakning med patrullfartyg samt flygövervakning. Övriga kontrollalternativ såsom landningskontroll, administrativ kontroll av loggböcker, avräkningsnotor, VMS, AIS, radar etc.¹³ kan utgöra komplement till kontrollen till havs men kan inte ensamt användas för att fastställa om utkast skett.

I rapporten beskrevs mycket utförligt de olika metoder som finns för kontroll av utkast, inkl. dess för- och nackdelar liksom kostnadsaspekter. Det finns nu anledning att åter redovisa dessa olika metoder, jfr *bilaga 4*.

6. Kontrollstrategi för det svenska räkfisket

6.1. Inledning

Den centrala delen i regeringsuppdraget är att ta fram förslag på en kontrollstrategi. Under arbetet med detta har framkommit att man kan dela upp en sådan i två delar. En del som beskriver konkreta och omedelbara åtgärder och en del som beskriver åtgärder som på sikt kan bidra till en bättre kontroll av räkfisket.

Det får i detta sammanhang även pekas på att de nedan beskrivna kontrollstrategierna i stora delar även är relevanta i fråga om implementering av den landningsskyldighet som succesivt träder i kraft genom regleringen i den nya GFP:n¹⁴. I denna ska medlemsstaterna inom EU, för att kunna övervaka efterlevnaden av landningsskyldigheten, säkerställa detaljerad och precis dokumentation av alla fiskeresor och att det finns tillräcklig kapacitet och medel för detta samt härvidlag respektera principerna om effektivitet och proportionalitet. GFP:n som trädde i kraft 1 januari 2014, kommer i januari 2016 att omfatta alla kommersiella arter i Västerhavet. Principer i denna del är inte ännu fastställda och kommer att ingå i de återstående förhandlingar och diskussioner som sker inom EU och särskilt den regionala processen i Västerhavet.

Värt att notera här är åter de slutsatser som Havs- och vattenmyndigheten kom fram till i regeringsuppdraget Kontroll av utkastförbud i Skagerrak där rapportens rekommendation för denna kontroll framför allt var system med kontrollobservatörer och kameraövervakning såsom bäst lämpade kontrollmetoder. Det finns under nuvarande förhållanden dock varken legal grund

¹³ Sjöövervakningsinformation (VMS, AIS, Radar) visualiseras genom den myndighetsgemensamma miljön Sjöbasis.

¹⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 om den gemensamma fiskeripolitiken

eller uttryckt politisk vilja till att införa dessa kontrollmetoder i den svenska fiskerikontrollen. Nedan uttryckta kontrollstrategi innehåller därför endast de åtgärder som kan antas vara möjliga inom de ramar som står till buds idag. Havs- och vattenmyndigheten och Kustbevakningen har valt att även separat presentera denna strategi i en sammanfattad version, se *bilaga 5*. Myndigheterna avser att gå vidare och besluta om en strategi enligt denna bilaga.

6.2. Kontrollstrategi - Konkreta åtgärder

6.2.1. Gemensam tillsynsplanering

Havs- och vattenmyndigheten bedriver redan idag gemensamt samarbete inom fiskerikontroll, både operativt och strategiskt. Det gemensamma strategiska planeringsarbetet manifesteras framför allt genom den gemensamma tillsynsplanen för fiskerikontroll och för att nå större framgång med fiskerikontrollen är det av vikt att denna tillsynsplan löpande utvecklas.

I fråga om en strategi för kontroll av räkfisket är det således av vikt att såsom första åtgärd peka på det arbete som redan pågår inom den gemensamma tillsynsplanering mellan Havs- och vattenmyndigheten och Kustbevakningen. Detta arbete torde kunna fortsätta inom oförändrade ekonomiska ramar.

6.2.2. Övervakning och kontroll till sjöss

Kustbevakningen bedriver idag övervakning och kontroll av räkfisket genom inspektioner till sjöss samt flygövervakning. I inspektionsrutinerna för räkfisket ingår precis som för inspektion av andra fiskerier kontroll av exempelvis loggbok, tillstånd, fångst och redskap samt kontroll så att inget utkast sker. Inom flygövervakningen sker en rutinemässig spaning efter utkast i samband med observation av fiskefartyg.

Kontroll av att utkast av räka inte sker har alltid ingått vid inspektioner till sjöss, men som tidigare nämnts ovan så kan inte kontrollen, exempelvis genom inspektioner och flygövervakning till sjöss, ensamt eliminera utkast då det inte finns någon garanti för att utkast inte sker när patrullfartyg eller övervakningsflyg inte är närvarande. För flygövervakningen är det också, trots moderna övervakningssystem, svårt att avgöra om ett konstaterat utkast innehåller räka. Vad gäller alla för- och nackdelar för kontroll av utkast med sjögående och flygande enheter, se *bilaga 3*.

Under en normal flygövervakning av fisket så uppehåller sig planet som mest endast några minuter vid ett enskilt fiskefartyg tills relevant information inhämtats. Vid försök att genomföra flygövervakning av ett, eller ett fåtal, enskilda fiskefartyg under en tidsrymd av en till två timmar per objekt, skulle möjligheten att upptäcka utkast avsevärt öka. I teorin skulle en lämplig tidpunkt vara i anslutning till att sorteringen av aktuellt hal påbörjas till dess att den avslutas. Svårigheten med denna typ av insats är att risken ökar för att flygplanet upptäcks samt att det är fysiskt påfrestande för besättningen ombord flygplanet att cirkulera inom samma område under så pass lång tid. Det medför också en ökad bränsleförbrukning att cirkulera på detta sätt och därmed en ökad kostnad. Kustbevakningen planerar att göra ett försök med denna typ av övervakning i närtid men har i nuläget ingen utvärdering av försöket att tillgå.

De rutiner för inspektion av fiskefartyg som fram till 2014 har varit standard inom räkfisket har inte innefattat att fastställa en fördelning mellan råräka och kokräka, utan endast en kontroll av den sammalagda mängden nordhavsräka ombord har fastställts och dokumenterats. Det har inte heller funnits något krav på att alltid utföra inspektionerna i samband med halning av redskapet, även om så oftast ändå har skett. Före 2013 har inte heller funnits några krav eller önskemål i lagstiftning eller från myndigheter om att rutinerna skulle se annorlunda ut.

Med hänsyn till ovanstående resonemang så anser Kustbevakningen och Havs- och vattenmyndigheten att det inom kontrollen av räkfisket till sjöss finns möjlighet att utveckla en del inspektionsrutiner för att fastställa ett säkert kontrollresultat med avseende på vilken fångst som finns ombord och vilken storleksfördelning denna har, d.v.s. vilka fraktioner rå- respektive kokräka som finns ombord. Detta kommer i sin tur att bidra till att kontrollresultatet kan användas för att jämföra fångstsammansättning från olika fiskefartyg, se avsnitt 6.2.4.

Förslag att införa följande utvecklade inspektionsrutiner:

- I möjligaste mån alltid utföra inspektionen i samband med halet av redskapet och därefter vara med under hela upptagningen och sorteringen av fångsten. Om detta inte är möjligt ska det anges som en avvikelse i inspektionsrapporten.
- Vid inspektion ska totalfångsten i halet fastställas, inklusive fördelningen av mängden kokräka respektive råräka, och antecknas i inspektionsrapporten.
- Vid inspektion ska totalfångsten för eventuella tidigare hal fastställas (det som redan fanns ombord vid inspektionens start), inklusive fördelningen av mängden kokräka respektive råräka, och antecknas i inspektionsrapporten.
- Om möjlighet finns att använda en våg ombord ska ett prov (1 kg) tas ur den sorterade fraktionen kokräka respektive råräka i halet. Det ska sedan fastställas hur många räkor det går per kilo. Informationen ska antecknas i inspektionsrapporten för att kunna användas i analysyfte.
- Inspektörerna ska också inhämta så mycket relevant information som möjligt genom att fråga och observera samt anteckna detta i inspektionsrapporten. Exempel på sådana observationer är vilket avstånd som används i sällan och om det är stor skillnad i storlek mellan räkorna i olika hal.

En del av dessa rutiner har redan tillämpats av några inspektionsfartyg under höst/vinter 2013-2014. Kustbevakningen har också för avsikt att ta fram en myndighetsintern instruktion där samtliga inspektionsrutiner för inspektion av räkfiskefartyg finns nedtecknade.

Enligt Kustbevakningens bedömning bygger inte en bättre kontroll av räkfisket på en ökning av antalet inspektioner till sjöss (idag fastställt till 30 inspektioner under 2014). Det i tillsynsplanen fastställda målet inspektioner av räkfiskefartyg får anses tillräckligt till sitt antal. Istället är det kvalitén på varje inspektion som bör utvecklas. Dagens maxnivå är också den maxnivå som myndigheten klarar av inom budget och med hänsyn till övriga fiskerier och övriga verksamhetsområden som ska övervakas.

Om de förslag till utvecklade inspektionsrutiner som listas ovan ska genomföras, kommer det innebära att mer tid måste tas i anspråk för varje inspektion av ett räkfiskefartyg. Hur mycket extra tid per inspektion det kommer att kräva är i dagsläget svårt att säga, men troligtvis ett par timmar extra per inspektion. För att detta ska rymmas inom budget måste omdisponering av

resurser ske och den extra tiden därmed omfördelas från Kustbevakningens övriga fiskerikontrollverksamhet.

6.2.3. Landningskontroll

Havs- och vattenmyndigheten bedriver landningskontroll i de hamnar där räkfångande fartyg landar sin fångst. Vid denna kontroll är fångsten av räka normalt uppdelad i kok- och råräka eftersom fiskeaktiviteten redan är avslutad. Kontrollen kan därför inte ge några direkta indikationer om utkast skett under fiskeresan och om fördelningen och totalmängd räka ombord speglar det som fångats under fiskeresan. Såsom ovan beskrivits utgör landningskontroll som kontrollmetod inte heller ett verktyg som i sig kan visa på att utkast skett.

Den kontroll som kan ske är emellertid huruvida den fångst som rapporterats i loggbok är överensstämmande med den faktiska fångsten. En omständighet som bidrar till mindre relevans av kontrollen är att någon skyldighet att rapportera s.k. produktform, d.v.s. kokt eller rå räka, inte föreligger för loggboksrapporteringen. Denna skyldighet återfinns först i rapporteringen i landningsdeklarationen. Denna rapportering ska vara ingiven senast 48 timmar efter landningen.

Vid landningskontrollen kan, som nämnts ovan, dock kontroll göras av att loggboken verkligen återspeglar den fångst som finns ombord och misstämme kan då indikera att eventuellt utkast skett under fiskeresan. Vidare kan avvikelser i storlekssammansättningen jämföras med referenslandningar från fartyg som fiskat i samma område och med samma redskap.

Idag dokumenteras observationer vid landningskontrollen av t.ex. fördelning av kok- och råräka i inspektionsrapporterna. Detta ska fortsätta och fokus hållas på att utveckla metoder och rutiner i samband härmed. Ovan beskrivna åtgärder föranleder inga ytterligare kostnader.

6.2.4. Administrativ kontroll

I den administrativa kontrollen genomförs korskontroller där man verifierar inrapporterade och/eller fältkontrollerade uppgifter mot varandra. I dessa kontroller kan i efterhand jämföras fångster från olika fartyg för att t.ex. se fördelning av kokräka och råräka som fångats i samma område av liknande typ av fartyg och därmed ge referensuppgifter till grund för bedömning om fångster ter sig avvikande från någon form av normalfördelning. En sådan analys ger grund för en mer effektiv kontroll vid landning och till sjöss genom att kontroller särskilt riktas mot de som uppvisar ett avvikt beteende och mönster. Denna metod har sedan en längre tid använts av Havs- och vattenmyndigheten och Kustbevakningen i det gemensamma riskanalysarbetet. Arbetet utvecklas löpande och kommer fortsatt att utvecklas. Någon ytterligare kostnad bedöms detta arbete inte föranleda.

6.2.5. Utveckling av kommunikationen mellan myndigheterna

Idag finns det en operativ samverkan mellan Kustbevakningen och Havs- och vattenmyndigheten, men myndigheterna har kunnat notera att det finns utrymme för att utveckla denna ytterligare. I kontrollen av räkfisket har kunnat konstateras att det finns ett behov av att kontrollresultatet från en inspektion till sjöss snabbt sprids till Havs- och vattenmyndighetens landningskontrollanter för att möjliggöra en uppföljande landningskontroll när fartyget kommer in till hamn. I vissa situationer kan det även vara bra för att förhindra att samma fartyg kontrolleras två gånger samma dag. Dagens rutiner och IT-stödsystem för rapportering av kontrollresultatet möjliggör

inte denna snabba kommunikation. Hos båda myndigheterna pågår arbete med att utveckla stödsystemen, men då dessa projekt inte kommer att vara klara i närtid så krävs införande av nya rutiner tills dess att systemen kan hantera en snabb kommunikation.

Förslag att genomföra följande för att utveckla kommunikationen:

- Utveckla kontaktvägarna mellan myndigheterna för att vid inspektioner till sjöss enklare kunna få kontakt med landningskontrollen.
- Införa nya tillfälliga rutiner som medför en snabbare spridning av kontrollresultat från Kustbevakningen till Havs- och vattenmyndigheten.

6.3. Åtgärder som på sikt bidrar till bättre kontroll av räkfisket

6.3.1. Informationsinsatser

Enligt myndigheternas gemensamma dokument Tillsynsplan Fiskerikontroll 2014 ska Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med Kustbevakningen planera och genomföra ett antal kombinerade informations- och kontrollkampanjer i syfte att öka efterlevnaden av regelverken.

Sådana kampanjer kan genomföras för att t.ex. förtydliga skyldigheten att rapportera beredningsform i landningsdeklaration, något som idag är en brist i rapporteringen räkfisket och innebär att det brister i data om fördelning kok- och råräka i detta dokument.

En sådan kampanj ska aviseras i förväg till alla berörda intressenter och information om regelverket i detta fiske kommer att få extra uppmärksamhet på Havs- och vattenmyndighetens hemsida. Därefter kommer myndigheterna öka sina kontrollinsatser för fisket och därmed också sin närvaro i området under tiden för kampanjen. Kampanjer kan även följas upp administrativt genom att en riktad handelskontroll utförs för någon eller några aktörer.

6.3.2. Fortsatt dialog med fiskenäringen

Den i anledning av regeringsuppdraget påbörjade dialogen med fiskets organisationer om kontroll- och regelefterlevnadsfrågor har präglats av samarbetsvilja och öppen diskussion varför en fortsättning av denna dialog får anses vara en väg framåt i frågan om att hitta en lösning på utkastproblematiken i räkfisket.

Ett ämne för fortsatt diskussion är den från fiskenäringen framförda tanken om referensflotta och de frågor som omgärdar ett införande av en sådan som ett kontrollverktyg.

Vidare kan ett närliggande område, som även det tagits upp i överläggningar med näringen, vara aktuellt för diskussion, nämligen ett s.k. Memorandum of Understanding (MoU) som bl.a. används av Tullverket i bekämpningen av narkotikasmuggling. En bärande tanke med ett MoU är det inte är bindande utan formulerar deltagarnas, i detta fall räkfiskares, gemensamma åsiktsförklaring. I räkfisket skulle ett MoU kunna tydligt uttrycka fiskenäringens vilja att följa regelverket och principer kring ett hållbart fiske. Överenskommelsen skulle också kunna avse samverkan mellan aktörer, deltagande i förebyggande arbete för att förhindra överträdelser samt informationsutbyten eller andra åtagande i kontrollsyften. Ett MoU ska av naturliga skäl ingås av frivillighet och inte på något sätt ersätta annat regelverk samt inte heller betraktas som någon

form av certifiering. Upprättandet bör i stället betraktas som en moralisk förpliktelse och aktivt ställningstagande från deltagarna att bidra till ett hållbart fiske.

7. Slutsatser

Regeringen har i uppdragsbeskrivningen angett att Havs- och vattenmyndigheten och Kustbevakningen ska ta fram en kontrollstrategi för att stärka kontrollen inom det svenska räkfisket och eliminera utkastet av råräka. Myndigheterna har ovan uttryckt olika åtgärder inom en strategi för att stärka och förbättra kontrollen av räkfisket. Den uttryckta ambitionen att eliminera utkastet av råräka bedömer myndigheterna emellertid att vara alltför ambitiös inom det regelverk och ramar som den svenska fiskerikontrollen idag befinner sig. De förslag som strategin innehåller innebär i huvudsak förbättrade och förfinade befintliga kontrollmedel som kan genomföras inom befintliga ekonomiska ramar eller, som för kontrollen till sjöss, med omdisponering av övervakningsresurser.

Regeringen har också uttryckt att uppdraget även ska innehålla en dialog med fiskenäringen. I denna del har noterats en stark vilja från fiskenäringen att medverka till en förbättrad kontroll och att ge bidrag till ett säkerställande av regelefterlevnaden inom området. En fortsatt dialog mellan myndigheterna och fiskenäringen i frågan om kontrollen av räkfisket torde således kunna vara fruktsam och bygga på ett ansvarstagande från näringen.

En av orsakerna till att det sker utkast i räkfisket står att finna i svårigheterna med att kontrollera utkast med befintliga kontrollmetoder. Såsom redovisats i rapporten om kontroll av förbud mot utkast av fisk i Skagerrak som Havs- och vattenmyndigheten lämnat i ett tidigare regeringsuppdrag¹⁵ konstaterats det att, för att säkerställa att samtliga fångster dokumenteras och verifieras, krävs kontrollmetoder som myndigheterna idag inte förfogar över. Det finns emellertid andra orsaker till utkastproblematiken som är minst lika bidragande, nämligen frågan om lönsamheten inom det aktuella fisket och därmed fiskerens vilja att följa regelverket. Det har ovan konstaterats att den svenska räkflottan består av ett relativt stort antal fartyg som ska dela på en relativt begränsad resurs. För att helt komma tillrätta med utkastproblematiken måste även denna fråga komma till sin lösning. Kontrollfrågan är således bara en del av lösningen för att eliminera utkast av råräka.

Vidare får konstateras att den GFP:s nya landningsskyldighetsprincip innebär att samma frågeställningar uppkommer även vad gäller andra arter. Den övergripande frågan om hur man övervakar och kontrollerar aktiviteter som sker till sjöss måste även där lösas.

¹⁵ L2013/1017/JFS

Bilaga 1

Göteborg den 12 maj 2014

Havs- och vattenmyndigheten
Att: Gunnar Johnsson
Box 11 930
404 39 Göteborg

Ang. Kontrollstrategi för det svenska räkfisket

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har i samband med arbete med regeringsuppdrag för att ta fram en kontrollstrategi för det svenska räkfisket bjudit in Sveriges Fiskares Riksförbund (SFR) och Sveriges Kustfiskareförening Väst (SKV) för dialog kring uppdraget. SFR har tidigare i år skrivit till myndigheten gällande svensk räkfiske (dnr. 724-2014) och myndigheten har i sitt preliminära svar (bil.1 och 2) angett att skrivelsen kommer att beaktas i samband med det aktuella uppdraget. Vid möte den 2 maj åtog sig SFR och SKV att inkomma med skriftliga synpunkter för att sammanfatta uppfattningar som framfördes vid mötet. Dessa följer nedan från SFR.

Synpunkter på en kontroll strategi för det svenska räkfisket

- Det antal fartyg som fiskar räka (innehar särskilt tillstånd för räkfiske) är för många i förhållande till tillgängliga kvoter. Konsekvensen av detta är allvarliga lönsamhetsproblem m.m. Både näring och myndighet är medvetna om att flottan behöver en tydligare strukturell styrning och näringens aktörer har redan påbörjat denna nödvändiga strukturella omvandling bl. a genom samarbeten/samgående av flera fiskeföretag. En sådan önskad utveckling var även en del av den nationella strategiska plan för Europeiska fiskefonden (EFF) som togs fram 2007. Det näringen anser vara ett måste utifrån både ett kontroll- och strukturperspektiv är att HaV skapar möjlighet till gemensamt fiske så att två fartyg efter anmälan till myndigheten

gemensamt kan nyttja tillgängliga månatliga fångstbegränsningar (se tidigare skrivelse i bilaga). Konsekvenserna av en sådan ordning är ur ett kontrollperspektiv ett färre antal fartyg att kontrollera och ur ett strukturellt och lönsamhetsperspektiv att förutsättningarna för lönsamheten i räkfisket stärks samt utifrån ett miljöperspektiv att miljöbelastningen i form av förbrukning av olja m.m. minskar. SFR menar att en sådan ordning kan och bör införas omedelbart genom en ändring av myndighetens egna föreskrifter.

- Vad avser kontroll och dokumentation menar SFR att nuvarande krav på rapportering av fångst samt landningsdeklarationer och satellitövervakning är tillräcklig dokumentation, men att två ytterligare kontrollinslag kan bidra till uppdragets genomförande; observatörer ombord samt ytterligare aktivitet i den sjögående kontrollen som Kustbevakningen utför.
- En ytterligare önskvärd åtgärd att vidta för myndighet och näring gemensamt är inrättande av en referensflotta med ett representativt urval av räkfiskefartyg som åläggs ytterligare kvalificerad rapportering och kontakt med myndigheten. Åtgärden kan förslagsvis finansieras med en mindre del av tillgänglig kvot, t ex maximalt 5 % av kvoten, vilket bedöms som en rimlig nivå – denna bör vara anpassad till förenliga kostnader för referensfartygen. Referensflottan bör utses gemensamt och kan ur kontrollhänseende bidra till en ökad kunskap och en större grad av kvalificerad riskbaserad kontroll. Denna åtgärd har med framgång använts mellan den norska fiskenärings och norska myndigheter. SFR är öppna för att formulera en ordning kring referensflotta mm i någon form av avtal med myndigheten, och ser denna åtgärd som en naturlig del av HaV:s till regeringen tidigare redovisade uppdrag avseende samarbete mellan forskning och fiskenäring.
- Ur ett fiskeritekniskt perspektiv bör de försök som pågår för att skapa ytterligare selektiva anordningar i syfte att minska fångst av småräka påskyndas och därmed utgöra en integrerad del av kontrollstrategin. Ytterligare ändringar av tekniska fiskeregler förutom nya selektionsanordningar bör övervägas.

SFR står självfallet till myndighetens förfogande för fortsatt diskussion kring uppdraget och ser fram emot ytterligare kontakt i frågan innan uppdraget slutredovisas till regeringen. SFR är därefter beredda till kontinuerligt arbete tillsammans med HaV och Kustbevakningen för att fylla uppdraget med konkret handling för alla berörda medlemmar. En naturlig utveckling av denna typ av verksamhet ligger i det uppdrag HaV och Jordbruksverket tidigare ingivit till regeringen avseende möjliga uppgifter för Producentorganisationer både vad avser märkningssystem för fisket och egenkontroll i samband därmed och näringens organisationer ser fram emot att myndigheterna återkommer i frågan. Arbetet med MSC-certifiering av räkfisket har inletts och är av stort gemensamt intresse för fisket.

Avslutningsvis kan vi konstatera att uppdraget om en särskilt kontroll-strategi för det svenska räkfisket aktualiserar frågor som egentligen borde ha bidragit till att onödiggöra uppdraget i sig, nämligen en kontinuerlig dialog mellan myndighet och näring och ämnet omfattas av flera andra uppdrag och rapporter HaV ingett till regeringen, särskilt kring upphörandet av 1966 års avtal rörande fisket i Skagerrak och därefter införande av en landningsskyldighet. Vi hänvisar därvid till en påbörjad dialog med HaV (Ingemar Berglund) avseende en helhetssyn

på bl. a räkfisket för genomförande av landningsskyldigheten. SFR förutsätter vidare att ovan föreslagna åtgärder leder till en situation där HaV gör hela den tillgängliga kvoten av räka möjlig att nyttja under 2014 och därmed eliminerar den osäkerhet fisket ställts inför år 2013 och 2012.

Sveriges Fiskares Riksförbund

Henrik Loveby

Kopia till:

Regeringen, Landsbygdsdepartementet (JFS), 103 33 Stockholm
Statens Jordbruksverk, 551 82 Jönköping

2 bilagor.

Bilaga 2

(Mail inkommet från Fredrik Lindberg till Havs- och vattenmyndigheten 2014-05-23)

Mot bakgrund av tidsbrist, vilket beklagas, avser det följande i huvudsak kap. 7 Slutsatser och förslagsdelen. Det är m.a.o. möjligt att några av kommentarerna nedan redan är omhändertagna i ”brödtexten”.

Inledningsvis vill vi konstaterande peka på att den omständighet som ligger till grund för det hela är cirka 10 observatörskontroller (av cirka 2 600 resor med ett snitt av 4 tråldrag i varje). Det ”utkast”-resultat som därvid framkommit har sedan modulerats fram för att estimeras ett totalt utkast och som återges i ICES råd. Vi anser att metodiken kan ifrågasättas utifrån många aspekter och önskar att – om det inte redogörs för redan i materialet – att detta redovisas tydligt i redovisningen, eftersom det är den huvudsakliga grunden för hela problematiken.

Vi vill också peka på förhållandet att det räkfiske som sker i Skagerrak regleras på samma sätt för samtliga fiskare i vattnen (SVE/DK/NOR). Vidare är det fråga om livsmedelsproduktion och varan – räkan – är en känslig produkt, i denna del vill vi hänvisa till SFR:s gemensamma branschriktlinjer för räkfiskets bedrivande (finns på SFR:s hemsida) som har godkänts av Livsmedelsverket samt även till livsmedelslagstiftningen i EU och Sverige.

Vi anser vidare att det sätt som fisket bedrivs på måste redovisas på ett korrekt sätt. Härmed menas att en analys av loggboksuppgifter måste göras med avseende på maskstorlek i redskapen. Vår bedömning (endast vår bedömning) är att cirka 45 % av det svenska räkfisket bedrivs med en maskstorlek om 35 mm, som är minsta tillåtna maskstorlek. Resterande fiskar med en större maska utifrån frivillighet och lönsamhetstänk, maskstorlek om upp till 48 mm förekommer. Detta påverkar givetvis omständigheterna för hur räkfisket bedrivs.

Det är korrekt att SFR har en stark vilja att medverka till att fullt ut eliminera utkastet i räkfisket. SFR har varit starkt drivande i projekts igångsättande syftande till att minska andelen icke-önskad fångst. SFR finns till myndighetens förfogande i denna såväl som alla andra fiskefrågor närhelst myndigheten så önskar, allt i syfte att bidra till fungerande lösningar för fiskets bedrivande i alla delar.

Orsaken till påstådda utkast torde vara en tidigare icke-prioritering av betydelsen av arbetet med framtagandet av mer selektiva redskap. Sådant arbete pågår för närvarande på frivillig basis och igångsatt INNAN WWF:s rödlistning.

Vi vill framhålla betydelsen och riktigheten av det som står på s. 24 v.g. flottans struktur visavi resursen, det är detta som är det centrala i denna del och ett systemarbete måste igångsättas omedelbart, inte minst i ljuset av landningsskyldighetens införande den 1 jan 2016.

Med avseende på förslagsdelen vill framföras att det inte enkelt låter sig göras att fastställa andelen kok resp. rå räka såsom anges på s. 38. Ett prov om 1 kg föranleder frågan hur representativt ett sådant kan anses vara, osäkerheten härmed torde vara enorm. Ett lämpligt sätt att hantera frågan är att näringen och myndigheten för vidare diskussioner hur provtagningen bör ske.

Vi beklagar djupt givna tidsramar, men har med ovan försökt bistå så konstruktivt som möjligt utifrån förutsättningarna. Tidigare ingiven skrivelse vidhålls självfallet. Vi finns till HaV:s förfogande fullt ut närhelst så önskas i dessa frågor!

Med vänlig hälsning
Fredrik Lindberg
Sveriges Fiskares Riksförbund

Bilaga 3

Hej.

Vid mötet den 2 maj kom skv och sfr överens om att försöka göra en gemensam skrivelse angående våra synpunkter på hur man lägger upp en strategi på hur man kontrollerar räkfisket. Då det visat sig att vi står långt från varandra i hur vi ser på vissa delar, kom vi överens om att göra var sin skrivelse.

Skv anser att en referensflotta är en modell som mycket väl kan användas i det svenska fisket, men det finns en del frågor som måste lösas om en referensflotta skall vara trovärdig.

En springande punkt är vilken typ av redskap referensflottan använder, vi har idag stor variation på selekterande redskap i flottan, och måste hitta en definition på redskapen som gör att referensen speglar selektionen i dom olika selektionsmodellerna.

En flotta som fiskar med traditionella redskap utan ökad selektion, kommer att ge ett felaktigt resultat som inte speglar det faktiska fisket och tvärt om.

Ett rullande schema där båtarna turas om att vara referensflotta kommer också att öka trovärdigheten, då man får klara referenser för många fartyg, och kan genom jämförelser över året se om referensflottan skiljer sig från det övriga fisket.

Vi anser att dom båtar som är referensflotta bör kompenseras för sina merkostnader och merarbete, en mindre procentsats på den tilldelade månadsransoner kan vara en väg att gå. En referensflotta bör också innebära att en ombordvarande observatör är med på en del av fiskeresorna för referensflottans båtar.

Kustbevakningen bör göra sjö kontroller vid pågående fiske för att dokumentera fångst som tas ombord, detta kan bli en bra komplettering för att hitta oseriösa fiskemönster med utkast.

Dokumentationen från fisket med loggbok och vms bör vara tillräckligt för hav att få dom uppgifter som behövs.

Hav bör däremot använda dessa uppgifter på ett mer effektivt sätt, och inte enbart för kvotavräkning.

Vi anser att man bör kunna se skillnader i fördelning av små och stora räkor, och använda detta till att göra en riskanalys och kunna rikta kontrollinsatser till dom båtar som inte följer mönstret.

Det är viktigt för den enskilda fiskaren att inte all dras över samma kam, utan att man som yrkesfiskare kan visa att man bedriver ett fiske som är i linje med regler och förordningar.

Den gemensamma skrivelsen som Skv och Sfr skulle försöka enas om föll på grund av Sfrs ståndpunkt att det skall vara möjligt för ett fartyg att fiska på ett annats fartygs ranson.

Man motiverar detta genom att säga att segmentet behöver en strukturering, som redan påbörjats av ett mindre antal fartyg.

Vårans ståndpunkt är att kontrollfrågor och systemfrågor för ökad lönsamhet för ett mindre antal fartyg inte hör ihop.

Vi anser inte att ett "polfiske" är lösningen, utan tvärt om kan vara förödande för räkfisket, då detta möjliggör att man skulle kunna köpa sig fri från ökad selektering genom att öka sin månadsranson.

Både vi och Sfr anser att en ökad selektivitet är en stor del av yrkesfiskets lösningen på

utkastförbudet, därför anser Skv att man skall behålla nuvarande system för räkfisket, och inte införa några ändringar fören systemfrågan är löst.

Mvh Charles Olsson Skv

Bilaga 4

Utdrag ur tidigare regeringsuppdrag angående kontroll mot utkast av fisk i Skagerrak¹⁶.

Kontrollobservatörer

I ett observatörsprogram finns kontrollpersonal ombord på fiskefartyg med avsikt att observera vad som fångas under fiskeresan.

Fördelen med kontrollobservatörer är att redskap, fiskeplats, art- och längdsammansättning samt eventuella utkast kan dokumenteras. Det är dock en relativt kostsam kontrollmetod och det kan uppstå svårigheter med att placera observatörer ombord på mindre fartyg av utrymmes- och säkerhetsskäl. Om inte observatörer finns med under alla fiskeresor finns dessutom en risk för att utkast görs på de resor där observatörer inte finns med ombord.

Eftersom syftet med kontrollåtgärden är att fisket ska vara fullt dokumenterat bör observatörer finnas med under alla fiskeresor under året. Dessutom är det inte tillräckligt med enbart en observatör per resa eftersom en observatör inte kan arbeta under hela dygnet.

Som Havs- och vattenmyndigheten redovisat i regeringsuppdraget från den 1 mars 2012 uppskattas kostnaden av ett fullt dokumenterat fiske med kontrollobservatörer till över 70 mkr. I den analysen inkluderades enbart kostnad för en observatör per fiskeresan. För att uppnå fullt dokumenterat fiske krävs som nämnts ovan två observatörer för längre resor. Det innebär att kostnaden för kontrollobservatörsprogrammet för allt fiske skulle uppgå till mellan 70 och 140 mkr per år beroende på fiskeresornas längd.

Fördelar:

- Full dokumentation av fångst (inklusive utkast), redskap och fiskeplats från alla fiskeansträngningar under en resa.
- Upplevs som mindre integritetskränkande än kameraövervaknings-system.
- Vetenskaplig provtagning såsom art- och längdsammansättning kan utföras.
- Kan övervaka lossningen.

Nackdelar:

- Risk för att utkast görs på de resor där observatörer saknas. Det gör att en full täckning av alla resor under året är nödvändig för att säkerställa ett fullt dokumenterat fiske.
- Mycket kostsam kontrollmetod.
- Vissa fartygstyper har inte möjlighet att ta ombord observatörer av utrymmes- och säkerhetsskäl.
- Krav ställs på att ett stort antal observatörer anställs och finns tillgängliga under årets alla dagar.

¹⁶ L2013/1017/JFS

- Fisket bedrivs inte på regelbundna tider vilket gör att schemaläggning för observatörerna blir mycket svår.
- Näringsens lönsamhet kan påverkas negativt om observatör saknas (sjukdom, semester etc.) och fartyget därmed inte kan lämna hamn.

Kameraövervakning (kameror, GPS och sensorer)

Inom kameraövervakningssystemet installeras ett antal kameror tillsammans med GPS-sändare och sensorer som placeras på vinschar, trummor och hydraulik. GPS-signalerna ger en mycket detaljerad geografisk positionsangivelse och sensorerna visar när fiskeaktiviteten pågår, exempelvis när trålning pågår. Kameramaterialet används för att säkerställa, att rapporterade fångstuppgifter (inklusive utkast) i loggboken är korrekta, samt att fastställa att utkastförbudet efterlevs.

Kostnaden för inköp och installation av utrustning uppgår till ca 100 000 kr per fartyg. Till denna kostnad tillkommer kostnader för analys av filmer, drift och underhåll etc. Den sammanlagda kostnaden uppskattas till omkring 11 mkr¹⁷.

Fördelar:

- Full dokumentation av fångst (inklusive utkast) från alla fiskeansträngningar under en resa.
- Lägst kostnad av tillgängliga kontrollmedel till havs.
- Innebär inte samma fysiska närvaro och logistik som observatörer.
- Kan övervaka lossningen.

Nackdelar:

- Kan uppfattas som integritetskränkande.
- I blandfisken eller där stora utkast görs minskar precisionen.
- Kräver omfattande analys av bild och sensormaterialet i land.
- Ökad administrativ börda för fiskaren (utrustning, rapportering särskild utkasthantering, m.m.).

Övervakningssystem baserad på GPS och sensorer

Med hjälp av övervakningssystem som baseras på användning av GPS-sändare och sensorer som placeras på vinschar, trummor och hydraulik, är det möjligt att i realtid få detaljerad information om den geografiska positionen samt information om fiskeaktivitet pågår eller inte.

Mindre sensordata kan rapporteras i realtid antingen via en överföring via satellit (t.ex. via fartygets VMS-system) eller markbunden internet på motsvarande sätt som för e-loggboken. Kostnad för inköp och installation för utrustning uppgår till ca 18 000 kr per fartyg. Därtill kommer även en kostnad för dataöverföring samt för analys av materialet.

¹⁷ Regeringsuppdraget från den 1 mars 2012 innehåller en detaljerad beskrivning av uppskattade kostnader av ett kameraövervakningssystem.

Fördelar

- Informationen kan skickas i nära realtid.
- Kan användas för att verifiera fartygens geografiska position mot det som angivits i loggboken.
- Kan användas för att verifiera att fiskeansträngningar registrerats och rapporterats.
- Kan användas i riskanalysen för att rikta kontrollinsatser till de områden där fisket utförs.

Nackdelar:

- Ingen dokumentation av fångst (inklusive utkast) utan enbart fartygets position och varaktighet.
- Ökad administrativ börda för fiskaren.

Sjökontroll med patrullfartyg

Patrullfartyg används för att kontrollera fisket till havs. Under en inspektion bordas ett fiskefartyg för inspektion och verifiering av fångsten ombord mot vad som rapporterats i loggboken. Dessutom kontrolleras att inga olagliga fiskeredskap används.

I kontroll av fångst- och storleksammansättning ombord kan misstanke väckas om att utkast skett tidigare under fiskeresan. Dessutom kan sjökontrollen förhindra eller minska risken för utkast genom närvaro i området. Sjökontrollens täckning är dock begränsad eftersom patrullfartyg enbart har överblick över en eller ett fåtal fiskefartyg samtidigt. Sjökontrollen begränsas vidare av att utkastförbudet inte omfattar alla arter.

Som Havs- och vattenmyndigheten redovisade i regeringsuppdraget från den 1 mars uppgår kostnaden av sjökontrollen till mellan 5000 kr och 18 000 kr per timme beroende på patrullfartygets storlek. Med anledning av att sjöövervakningen vanligtvis pågår i flera timmar är kostnaden per kontroll mycket hög. Att bevaka utkastförbudet för en stor del av fiskeflottan med patrullfartyg är därför mycket kostsamt. Värt att poängtera är att patrullfartygen redan idag rör sig i området under en begränsad tid för att bedriva miljöövervakning och fisketillsyn samt för att ha beredskap för miljöräddning. Dock anses inte nuvarande patrulltid ge tillräcklig täckning av fiskeaktiviteten för att säkerställa att utkastförbudet följs och för att verifiera att fisket är fullt dokumenterat.

Fördelar

- Närvaro av patrullfartyg har en preventiv effekt.
- Kan verifiera att loggboksinformation stämmer överens med fångsten ombord vid tidpunkten för kontroll.
- Kan verifiera att rapporterad fångstsammansättning stämmer överens med observerad fångstsammansättning i området.
- Patrullfartyg finns redan ute till sjöss för att utföra fiskeritillsyn samt arbetsuppgifter inom andra områden, exempelvis miljöövervakning.
- Ingen ökad administrativ börda för fiskaren.

Nackdelar

- Mycket kostsam kontrollmetod.
- Övervakningen sker endast under en mycket kort tid då kontrollfartyget passerar fiskefartyget eller då bordning sker dvs. få fiskeansträngningar övervakas.
- Risk för att fiskemönstret förändras i närvaro av patrullfartyg. Ingen garanti för att utkast inte sker när patrullfartyget inte är närvarande.
- I blandfisken och med anledning av att inte alla arter omfattas av förbudet försvåras kontrollen.

Sjökontroll med flyg

Flygövervakning används för att kontrollera fiskefartyg till havs. Flygplanen är utrustade med kameror för att dokumentera eventuell olaglig aktivitet. Under en patrull kan ett stort geografiskt område med stort antal fiskefartyg täckas. Flygningen kan ofta bedrivas utan att fiskefartygen är medvetna om deras närvaro vilket gör att fisket inte ändrar sitt beteende under patrullering. Däremot utgör avståndet mellan flyg och fiskefartyg en svårighet att avgöra om eventuella utkast består av undantagna arter eller inte.

I enlighet med vad Havs- och vattenmyndigheten rapporterade i regeringsuppdraget från den 1 mars 2012 uppgår kostnaden för flygövervakningen till ca 36 000 kr per timme. Att bevaka utkastförbudet för en stor del av fiskeflottan med patrullflyg är därför mycket kostsamt. Däremot görs flygningar i området redan idag för att bedriva miljöövervakning och fiskeritillsyn samt ha beredskap för miljöräddning. Under dessa flygningar skulle även utkastförbudet kunna kontrolleras. Dock anses inte nuvarande patrulltid ge tillräcklig täckning av fiskeaktiviteten för att säkerställa att utkastförbudet följs eller för att verifiera att fisket är fullt dokumenterat.

Fördelar

- Närvaro av synliga patrullflyg och vetskap om att övervakning av patrullflyg kan ske, har en preventiv effekt.
- Möjlighet att övervaka fisket utan att det märks ombord på fiskefartyget.
- Täcker ett stort geografiskt område under en patrull.
- Flyget finns redan i luften för att utföra andra arbetsuppgifter.

Nackdelar

- Mycket kostsam kontrollmetod.
- Flyget har svårighet att avgöra vilka arter som utkastet avser.
- Övervakningen sker endast under en mycket kort tid då flyget passerar fiskefartygen dvs. få fiskeansträngningar övervakas.

Referensflotta

En referensflotta innebär att myndigheten väljer ut en mindre grupp fartyg för att tillhandahålla detaljerad information om fiskeaktivitet och fångster. Dessa fartyg utrustas med kameror eller med observatörer. På så vis kan myndigheten verifiera att referensflottan lämnar sanningsenliga

uppgifter Fördelarna med en sådan referensflotta är att en referenspunkt mot liknande fartyg som fiskar i samma område och med samma typ av redskap skapas.

En referensflotta kan enbart ge en indikation av att utkast sker i ett fiske. Referensflottan kan däremot inte användas för att fastställa om ett specifikt fiskefartyg kastat ut fisk. Räckfisket utgörs av en heterogen fiskeflotta för vilken upprättandet av en referensflotta kan vara komplicerad, bland annat på grund av skillnader i fångstsammansättning mellan båtar och mellan fiskedagar, samt skillnader i kapacitet och fiskemönster. Den uppnåbara noggrannheten begränsas också av storleken på referensflottan.

Fördelar:

- Fångstuppgifterna från referensfartygen kan användas för jämförelse med hela fiskeriet för att upptäcka avvikelser.
- Mindre kostsamt än att utrusta hela flottan med kameraövervakning eller observatörer.
- Verifiering av fångstdata (inklusive utkast) per fiskeansträngning.

Nackdelar:

- Kan inte användas som kontrollmedel för att säkerställa att fisket är fullt dokumenterat och att utkastförbudet följs.
- Kan enbart användas för att ge en indikation om att utkast skett.
- Risk för bristande representativitet både ur kontrollhänseende och för vetenskaplig datainsamling. Påtryckningar kan riktas mot fartyg i referensflottan för att uppvisa ett visst önskat fiskemönster.
- Förväntade svårigheter att kontraktera fartyg till referensflottan utan att ersättning ges.

Landningskontroll

I en landningskontroll verifieras att fångstuppgifterna i fiskarens loggbok stämmer överens med den fångst som satts i land avseende fiskeredskap, kvantitet, art och storlekssammansättning.

Eftersom landningskontroller utförs vid landningstidpunkten och inte under själva fiskeaktiviteten till havs utgör kontrolltypen ingen garanti för att utkast inte skett under fiskeresan. Däremot kan kontrollformen indikera misstanke om utkast genom att avvikelser i art- och storlekssammansättning i en landning jämförs med landningar från övriga fartyg som fiskat i samma område och med samma redskap.

Fördelar:

- Verifierar angiven kvantitet, art- och storlekssammansättning i loggbok och landningsdeklarationen.
- Verifierar hanteringen av fångst under minimireferensstorlekar.

Nackdelar:

- Eftersom kontrollen görs vid landning kan kontrollformen enbart ge indikation om att utkast skett under resan.

- Kan inte verifiera fångstsammansättning per tråldrag då landningskontrollen görs för hela resan.

Vessel Monitoring System (VMS)

VMS används för att kunna spåra fiskefartygens geografiska rörelse under en fiskeresan. VMS används idag på alla svenska fartyg över 12 meter. Ett fartyg som utrustats med VMS-sändare skickar bland annat fartygets position och hastighet till myndigheten en gång varje timme. VMS-uppgifter kan användas för att verifiera fartygens geografiska position mot det som angivits i loggboken samt i riskanalys.

Fördelar:

- Kan användas för att verifiera fartygens geografiska position mot det som angivits i loggboken.
- Kan användas i riskanalysen för att rikta kontrollinsatser till de områden där fisket utförs.

Nackdelar:

- Kan inte användas för att fastställa om utkast skett då enbart fiskefartygens position rapporteras.

Fiskets rapportering i loggböcker, landningsdeklaration och avräkningsnotor samt uppgifter från spårbarhetssystemet.

Fångster från allt yrkesmässigt fiske för fartyg över 12 meter redovisas till Havs- och vattenmyndigheten i elektronisk loggbok för fartyg från 12 meter, pappersloggbok för fartyg från tio meter eller kustfiskejournal för fartyg under tio meter. I pappersloggboken och den elektroniska loggboken ska befälhavaren för varje fiskeansträngning (tråldrag etc.) redovisa uppgift om tid, plats och varaktighet för fiskeansträngningen, redskap som används samt kvantitet per art (levande vikt) som förvaras ombord eller kastas. Kustfiskejournalen innehåller motsvarande uppgifter, men inte per fiskeansträngning utan aggregerat för en hel månad. Landningsdeklarationen utgör en mer eller mindre integrerad del av de två loggbokstyperna.

I loggboken får, om fångsten inte vägs ombord, uppgiften om kvantitet per art avvika med 5 % från det faktiska. Arter som inte överstiger 50 kg behöver enligt kontrollförordningen inte redovisas, men ska i Sverige redovisas samlat under beteckningen "övriga marina arter". Det gäller även fångster som kastas.

Fartyg som för loggbok redovisar landningar i landningsdeklarationen. Redovisningen avser kvantitet (produktvikt) per art och presentationsform. Det finns inga undantag för redovisning av små kvantiteter.

Vid osorterade pelagiska landningar behöver artfördelningen som redovisas i landningsdeklarationen fastställas genom provtagning. Det är kvantiteterna per art i landningsdeklarationen uppräknat med fastställda omräkningsfaktorer för den aktuella presentationsformen som används vid kvotavräkning. Fångstuppgifterna i landningsdeklarationen från ett fartygs fångstresa verifieras genom administrativa korskontroller

av uppgifterna om kvantitet per art i loggboken, föransmälan om landning, avräkningsnotan samt de inspektionsrapporter som upprättas vid en landningskontroll.

Följsamheten mot kravet att redovisa utkast är beroende av hur sanningsenligt fiskaren rapporterar detta till Havs- och vattenmyndigheten. En korskontroll av de olika rapporteringsformerna kan därför inte användas för att kontrollera utkast.

Fördelar:

- Tillhandahåller dokumentation av redskap, fångster, landningar, försäljning och fiskeaktivitet.
- Kan användas i riskanalys då rapporteringen kan ge indikation om att utkast skett eller att felaktigt redskap har redovisats.

Nackdelar:

- Rapporteringen utgör inga garantier för att utkast inte skett under resan.

Bilaga 5

**Havs
och Vatten
myndigheten**

KUSTBEVAKNINGEN

Förslag till kontrollstrategi för det svenska räkfisket

För att stärka och förbättra kontrollen inom det svenska räkfisket har Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med Kustbevakningen tagit fram ett förslag till kontrollstrategi som är möjlig att genomföra inom de befintliga verksamhetsramarna. Förslagen i strategin innebär i huvudsak förbättrade och förfinade befintliga kontrollmedel, informationsinsatser och fortsatt dialog med fisket. På sikt kan detta bidra till en bättre kontroll av det svenska räkfisket.

Strategin innehåller sju åtgärdsområden:

1. Gemensam planering av tillsynen

I den myndighetsgemensamma tillsynsplanen framgår hur många inspektioner som ska utföras årligen inom det svenska räkfisket och vad som ska ges extra fokus vid inspektion. Myndigheterna avser inte att öka antalet kontroller utöver den nivå som anges i tillsynsplanen. Avsikten är att istället utveckla inspektionsmetodikerna.

Följande åtgärder har myndigheterna för avsikt att genomföra:

- Fortsatt arbete med den gemensamma tillsynsplanen för fiskerikontroll och utveckling av denna.
- Fortsatt utveckling av det strategiska planeringsarbetet.

2. Utveckla övervakningen och kontrollen till sjöss

Kustbevakningen bedriver idag övervakning och kontroll av det svenska räkfisket genom inspektioner till sjöss och flygövervakning. I rutinerna ingår, precis som för inspektion av andra fiskerier, kontroll av exempelvis loggbok, tillstånd, fångst och redskap samt kontroll av eventuella utkast. Inom flygövervakningen sker en rutinmässig spaning efter utkast i samband med observation av fiskefartyg.

Följande åtgärder har Kustbevakningen för avsikt att genomföra:

- Ta fram en myndighetsintern instruktion för inspektion av räkfiskefartyg till sjöss. Följande utvecklade inspektionsrutiner ska beaktas:
 - I möjligaste mån alltid utföra inspektionen i samband med halet av redskapet och därefter vara med under hela upptagningen och sorteringen av fångsten. Om detta inte är möjligt ska det anges som en avvikelserapport.

- Vid inspektion ska totalfångsten i halet fastställas, inklusive fördelningen av mängden kokräka respektive råråka, och antecknas i inspektionsrapporten.
 - Vid inspektion ska totalfångsten för eventuella tidigare hal fastställas (det som redan fanns ombord vid inspektionens start), inklusive fördelningen av mängden kokräka respektive råråka, och antecknas i inspektionsrapporten.
 - Om möjlighet finns att använda en våg ombord ska ett prov (1 kg) tas ur den sorterade mängden kokräka respektive råråka i halet. Det ska sedan fastställas hur många räkor det går per kilo. Informationen ska antecknas i inspektionsrapporten för att kunna användas i analysyfte.
 - Inspektörerna ska också inhämta så mycket relevant information som möjligt genom att fråga och observera samt anteckna detta i inspektionsrapporten. Exempel på sådana observationer är vilket avstånd som används i sållen och om det är stor skillnad i storlek mellan räkorna i olika hal.
- Inom flygövervakningen fortsätta med den rutinmässiga spaningen efter utkast i samband med observation av fiskefartyg.

3. Åtgärder inom Landningskontrollen

Havs- och vattenmyndigheten bedriver landningskontroll i de hamnar där räkfartyg landar sin fångst. Vid denna kontroll är fångsten av råka normalt uppdelad i kok- och råråka. Fiskeaktiviteten är då redan avslutad och kontrollen kan inte ge några direkta indikationer om utkast skett under fiskeresan eller om fördelningen och totalmängd råka ombord speglar det som fångats under fiskeresan.

Följande åtgärder har Havs- och vattenmyndigheten för avsikt att fortsätta genomföra:

- Jämföra avvikelser i storlekssammansättningen, kok- och råråka vid landningskontroll med referenslandningar från fartyg som fiskat i samma område och med samma redskap, vilket kan visa att eventuellt utkast har skett under fiskeresan.
- Fortsätta dokumentera observationer vid landningskontrollen av t.ex. fördelning av kok- och råråka i inspektionsrapporterna samt att utveckla metoder och rutiner för detta.

4. Åtgärder inom administrativa kontrollen

I den administrativa kontrollen genomförs korskontroller där man verifierar inrapporterade och/eller fältkontrollerade uppgifter mot varandra. I dessa kontroller kan man i efterhand jämföra fångster från olika fartyg. Detta ger referensuppgifter till grund för bedömning om fångster ter sig avvikande från vad som anses vara normal fördelning.

Följande åtgärd har Havs- och vattenmyndigheten för avsikt att fortsätta genomföra:

- Utveckling av de analyser där man i efterhand jämför fångster från olika fartyg för att t.ex. se fördelning av kokräka och råråka som fångats i samma område av liknande typ av fartyg. En sådan analys ger grund för en mer effektiv kontroll vid landning och till sjöss genom att kontroller särskilt riktas mot de som uppvisar ett avvikande beteende och mönster

5. Utveckla kommunikationen mellan myndigheterna

Idag finns det en operativ samverkan mellan Kustbevakningen och Havs- och vattenmyndigheten, men det finns utrymme att utveckla denna ytterligare. I kontrollen av räkfisket finns ett behov av att resultatet från en inspektion till sjöss snabbare sprids till Havs- och vattenmyndighetens landningskontrollanter. Detta möjliggör en uppföljande landningskontroll när fartyget kommer in till hamn.

Följande åtgärder har myndigheterna för avsikt att införa:

- Utveckla kontaktvägarna mellan myndigheterna för att vid Kustbevakningens inspektioner till sjöss enklare kunna få kontakt med Havs- och vattenmyndighetens landningskontroll.
- Införa nya tillfälliga rutiner som medför en snabbare spridning av kontrollresultat från Kustbevakningen till Havs- och vattenmyndigheten.
- På sikt utveckla myndigheternas stödsystem för att få en snabbare och bättre kommunikation.

6. Genomföra informationsinsatser om regelverket

Enligt "Tillsynsplan Fiskerikontroll 2014" ska Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med Kustbevakningen planera och genomföra ett antal informations- och kontrollkampanjer i syfte att öka efterlevnaden av regelverken. Sådana kampanjer kan genomföras för att t.ex. förtydliga skyldigheten att rapportera beredningsform i landningsdeklaration.

Följande åtgärd har myndigheterna för avsikt att genomföra:

- Utföra informationsinsatser om regelverk och sedan följa upp effekter.

7. Fortsatt dialog med fiskenäringen

Nära dialog med fiskenäringen är en av de åtgärder som på sikt bidrar till bättre kontroll av räkfisket. Den i anledning av regeringsuppdraget påbörjade dialogen med fiskets organisationer har präglats av samarbetsvilja och öppen diskussion. En fortsättning av denna dialog är en väg framåt för att hitta en lösning på utkastproblematiken i det svenska räkfisket.

Följande åtgärd har myndigheterna för avsikt att genomföra:

- Fortsätta dialogen med fiskets organisationer om frågor kring kontroll- och regelefterlevnad, framförallt gällande de diskussioner som förts när det gäller referensflotta och en eventuell avsiktsförklaring, så kallat Memorandum of Understanding (MoU).

Björn Risinger
Havs- och vattenmyndigheten

Judith Melin
Kustbevakningen